

Občianske združenie

POMOC DEŤOM V KRÍZE

Výročná správa za rok 2001

PREDESDNÍCTVO

Anna Kaprálová

Mgr. Beata Kazimírová

Mgr. Ivan Leitman – predseda

Mgr. Margaréta Seemannová

PaedDr. Melánia Špániová

Ing. Peter Suroviak, revízor

Občianske združenie Pomoc deťom v kríze, Jaseňová 2, 010 01 Žilina
tel/fax 089/5682509, e-mail: naruc@nextra.sk
Detské krízové centrum Náruč, tel. 041/5166543, 5166544

VÝROČNÁ SPRÁVA ZA ROK 2001

Rok 2001 bol štvrtým rokom práce občianskeho združenia Pomoc deťom v kríze a druhým rokom fungovania Detského krízového centra Náruč. Kým v predchádzajúcom roku sa naše aktivity sústreďovali na zriadenie centra pre týrané, zneužívané a zanedbávané deti, v roku 2001 sa ťažisko našej činnosti presunulo na budovanie tímu DKC Náruč s cieľom túto inštitúciu stabilizovať a vytvoriť v nej podmienky na poskytovanie štandardných služieb pre obe domáceho násillia. Súčasne sme pokračovali v úsilí spájať sily so všetkými relevantnými organizáciami pôsobiacimi v oblasti boja proti násilliu páchanému na deťoch. Toto smerovanie logicky vyplynulo z potrieb DKC Náruč, keď nás každodenné skúsenosti znova a znova utvrdzovali (a utvrdzujú) v presvedčení, že obetiam týrania a zneužívania môžeme účinne pomôcť len v spolupráci s ďalšími inštitúciami, službami, zariadeniami.

Ako väčšina neziskových inštitúcií (a zariadení sociálnych služieb osobitne), od začiatku bojujeme s finančnými problémami. Peniaze poskytované štátom pokrývajú sotva prevádzkové náklady na činnosť DKC Náruč a uspokojenie základných potrieb jeho klientov. Ak však chceme uspokojiť nároky na odbornosť našich zamestnancov, rozvoj centra a ďalšie aktivity tvoriace neoddeliteľnú súčasť našej činnosti (prevencia, poradenstvo), musíme vynakladať množstvo energie na získavanie ďalších zdrojov. Táto situácia má svoje plusy aj mínusy. Za plusy možno považovať to, že nás núti k iniciatíve, tvorivosti, pružnosti, prispôsobivosti... Negatívom je, že množstvo energie musíme vynakladať – ľudovo povedané – na zháňanie peňazí, takže často siahame až na dno svojich síl, aby sme naplnili naše základné poslanie, t.j. pomáhať týraným, zneužívaným a zanedbávaným deťom. Uvedomujeme si, že takáto situácia je z dlhodobého hľadiska neudržateľná, preto sa všemožne snažíme presvedčiť zodpovedných štátnych úradníkov, že centrá pre týrané, zneužívané a zanedbávané deti majú svoje opodstatnenie, že si zaslúžia podporu tak, ako je tomu v iných krajinách sveta, a že pomoc a podporu nežiadame pre seba, ale pre deti, ktoré sa v takýchto zariadeniach ocitli nie vlastnou vinou. Toto naše snaženie zatiaľ nie je veľmi úspešné, a tak naďalej hľadáme nové zdroje financovania našich aktivít prostredníctvom grantov, sponzoringu atp. Súčasne hľadáme spojencov, ktorí by nám pomohli v presadzovaní zmien potrebných na zefektívnenie boja proti násilliu – či už v oblasti trestnoprávnej, alebo v sociálnej oblasti.

Na nasledujúcich stránkach sa pokúsime o stručný náčrt činností OZ PDK a DKC Náruč v roku 2001.

Služby DKC Náruč

V uvedenom období sme poskytovali komplexné služby (ambulantné i pobytové) pre týrané, zneužívané a zanedbávané deti a niektoré ich matky (poradenstvo, prevencia, výchovná a liečebná starostlivosť).

Počet pobytových klientov DKC Náruč: 44 detí

3 matky

Počet detí umiestnených do náhradnej rodinnej starostlivosti: 3

Počet detí vrátených do pôvodných rodín: 24

Počet intervencií/návštev v rodinách: 49

Počet konzultácií poskytnutých ambulantným klientom: 157

Semináre, školenia, konferencie

V roku 2001 OZ PDK zorganizovalo, alebo sa ako spoluorganizátor podieľalo na celom rade aktivít zameraných tak na rozšírenie spolupráce s organizáciami poskytujúcimi pomoc obetiam domáceho násillia, ako aj na zmenu legislatívy týkajúcej sa tejto problematiky.

- ***Seminár Výmena skúsenosti štátnych a neštátnych krízových stredísk***

(25. – 27. 6., Reváň)

Na seminári sa zúčastnilo 35 zástupcov z 20 štátnych i neštátnych (i cirkevných) organizácií, boli tu prezentované projekt Systémová pomoc obetiam domáceho násillia, modely Detského krízového centra a Krízového centra pre ženy (lektormi boli Monika Grochová a Ivan Leitman); prítomní účastníci predstavili činnosť svojich inštitúcií (najmä poskytované služby); diskutovalo sa o základnej terminológii, problémoch (legislatíva, financovanie, ľudské zdroje, prevádzka zariadenia, spolupráca...) a východiskách.

- ***Medzinárodný seminár „Ochrana detí pred sexuálnym zneužívaním a sexuálnym využívaním na komerčné účely“***,

(27. – 29.6. 2001, Žilina)

Seminár zorganizovala Únia DAFNE, Žilina, a OZ PDK sa na ňom podieľalo ako jeden zo spoluorganizátorov. Stretli sa tu predstavitelia významných medzinárodných, slovenských a českých organizácií, aby prediskutovali otázky spojené s problematikou sexuálneho zneužívania (CSA) komerčného sexuálneho vykorisťovania detí (CSEC). Medzi najvýznamnejšie inštitúcie zastúpené na seminári patrili ECPAT International, UNICEF – európska centrála, IMO, IAF, MPSVR SR, ČR, Prezídium PZ SR, KARO... Účastníci seminára boli rozdelení do pracovných skupín, v rámci ktorých sa zaoberali problematikou práce s obeťami CSA a CSEC, legislatívou a prípravou národných plánov boja proti CSEC.

- ***Pracovné stretnutie Pomoc obetiam domáceho násillia***

(1. október 2001, Žilina)

Stretnutia sa zúčastnili zástupcovia štátnych i neštátnych organizácií, ako aj relevantní predstavitelia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Účastníci pracovného stretnutia prezentovali svoje konkrétne aktivity pomáhajúce obetiam domáceho násillia.

Štátna tajomníčka MPSVR SR Ing. Edit Bauer a generálny riaditeľ sekcie rodinnej politiky MPSVR SR PhDr. Guráň vyslovili základné východiská MPSVR SR pri nožnej úprave Zákona o sociálnej pomoci, ako aj o potrebe medzirezortnej spolupráce (Zákon

o rodine); riaditeľ DKC Náruč Mgr. Leitman načrtnul konkrétne problémy detských krízových centier vyplývajúce najmä z nedostatočnej legislatívy a oboznámil prítomných účastníkov s navrhovanou novelou § 31 Zákona o sociálnej pomoci (boli predložené 2 varianty novely z dielne DKC Náruč); predsedníčka Asociácie sudkýň Slovenska JUDr. Baranová informovala o iniciatíve asociácie novelizovať ďalšie zákony (Trestný zákonník, Trestný poriadok, Občiansko-súdny poriadok...) i o problémoch, ktoré sa vyskytujú v súdnej praxi pri práci s deťmi so syndrómom CAN; exministerka MPSVR SR PhDr. Woleková predstavila svoju víziu pomoci detským obetiam domáceho násilia v rovinách: terén – krízové strediská – detské domovy; takisto informovala o navrhovaných kompetenciách vyšších územných celkov vo vzťahu k poskytovateľom sociálnych služieb; riaditeľ OZ Dafné Mgr. Kolenčík zhrnul medzinárodné skúsenosti pri pomoci sexuálne zneužívaným deťom na komerčné účely.

- ***Konferencia Násilie na deťoch***

(24. – 26. október 2001, Senec); OZ PDK sa na tejto konferencii podieľalo ako spoluorganizátor v spolupráci s OZ Pomoc ohrozeným deťom, Bratislava)

Konferencie sa zúčastnili sociálni pracovníci zo slovenských okresných úradov, psychológovia, psychiatri, pedagógovia, lekári, študenti, predstavitelia mimovládnych organizácií, štátnej správy i samosprávy, členovia prezídia Policajného zboru SR. Po odborných prednáškových vstupoch vznikli dve pracovné sekcie, ktorých pracovné závery boli odoslané na MPSVR SR.

- ***Konferencia Násilí na dětech***

Pracovníci OZ PDK sa ako hostia zúčastnili na 1. národnej konferencii Násilí na dětech, ktorá sa konala v dňoch 19. – 21.9.2001 v Prahe, ČR. Účasť na tejto konferencii našim pracovníkom priniesla celý rad pozitívnych podnetov. Okrem možnosti oboznámiť sa hlbšie s problematikou týrania, zneužívania a zanedbávania detí mali možnosť vypočuť si názory popredných českých odborníkov (páni Dunovský, Matejček...), spoznať českú legislatívu v trestnoprávnej aj sociálnej oblasti a predovšetkým získať osobné kontakty, ktoré z hľadiska napĺňania vízie budúceho fungovania OZ PDK a DKC Náruč považujeme za osobitne dôležité.

Iniciatívy OZ PDK v oblasti legislatívy

V uvedenom období sme pokračovali v našich aktivitách nasmerovaných na zmeny v legislatívnej oblasti, ktoré by mali viesť k zefektívneniu boja proti domácejmu násiliu a k skvalitneniu služieb poskytovaných týraným, zneužívaným a zanedbávaným deťom v detských krízových centrách. V tomto smere sme spolupracovali najmä s pani Helenou Wolekovou (návrh novely § 31 Zákona o sociálnej pomoci.) a s Národnou asociáciou sudkýň Slovenska.

Naša spolupráca s NASS sa realizovala najmä prostredníctvom osobných kontaktov s jej predsedníčkou JUDr. Danielou Baranovou. Naše prvé pracovné (zoznamovacie) stretnutie sme uskutočnili 21. 5. 2001 v Prešove, odvtedy sme boli spolu v osobnom, telefonickom i e-mailovom kontakte.

JUDr. Baranová sa aktívne zúčastnila i nášho pracovného stretnutia slovenských MVO pomáhajúcich obetiam domáceho násilia s predstaviteľmi MPSVR SR (1. október 2001), kde sme prezentovali náš návrh novely § 31 o krízových strediskách Zákona o sociálnej pomoci.

Na jesennom seminári v Tatranskej Lomnici (2001), ktorý organizovala NASS a na ktorom sa zúčastnili právnici, poslanci a ľudia zo štátnej správy, MPSVR SR i relevantných MVO prijal účasť za DKC Náruč v Žiline Ivan Leitman. Toto stretnutie bolo venované príprave rozsiahlych noviel zákonov SR týkajúcich sa domáceho násillia a ich presadeniu v NR SR. Ivan Leitman sa ako odborný poradca zúčastňoval i stretnutí pracovného tímu NASS na zmenu legislatívy (napr. Trenčianske stretnutie za účasti MPSVR SR, odborníčov z USA, sudkýň a prokurátoriek zo SR).

Mediálne aktivity

- ***Okrúhly stôl Pomoc obetiam domáceho násillia***

(13. október 2001, Bratislava)

V rámci cyklu „klub občianskej spoločnosti“ bol v sobotu 13. októbra 2001 v čase od 23.20 h do 0.15 h na stanici STV2 odvysielaný „okružly stôl“, ktorého témou bola Pomoc obetiam domáceho násillia. Reláciu moderoval Mgr. Peter Turčík, k téme sa vyjadrovali traja hostia relácie: PhDr. Kvapilová – výkonná riaditeľka Medzinárodného strediska pre výskum rodiny, pediatrička MUDr. Vicianová - Detská fakultná nemocnica s poliklinikou Bratislava a Mgr. Leitman – riaditeľ DKC Náruč Žilina. Relácia bola reprízovaná v utorok 16. októbra 2001 o 13.00 h na programe STV1. Okružly stôl bol našim príspevkom k zvyšovaniu citlivosti verejnosti na problém domáceho násillia.

Projekty realizované v roku 2001

- ***ETP Slovensko: Systémová pomoc obetiam domáceho násillia na Slovensku***

Výsledky a prínosy:

- Zlepšenie vzájomnej koordinácie činnosti mimovládnych organizácií, zaoberajúcich sa domácim násillím.
- Návrhy legislatívnych zmien v oblasti pomoci obetiam domáceho násillia – ženám aj deťom.
- Príspevok k zvyšovaniu citlivosti verejnosti k problematike domáceho násillia.
- Prehĺbenie spolupráce OZ PDK so štátnou správou, samosprávou a tretím sektorom.

- ***NPOA: Odborné posilnenie činnosti DKC Náruč***

Výsledky a prínosy:

- Rozšírenie poskytovania komplexnej starostlivosti týraným, zneužívaným a zanedbávaným deťom, umiestneným v DKC Náruč, s dôrazom na: zabezpečenie ochrany detí ohrozených domácim násillím, sanáciu rodinného prostredia, včasnú intervenciu a vyhľadávanie náhradných rodín
- Posilnenie odbornej činnosti v oblasti psychologickkej, špeciálno-pedagogickkej a sociálnej (práca v teréne)

- ***Hodina deťom: Zvyšovanie kvality starostlivosti o týrané, zneužívané a zanedbávané deti***

Výsledky a prínosy:

- Posilnenie odbornej činnosti v oblasti psychologickkej, špeciálno-pedagogickkej a sociálnej práce

- ***SHELL: Úprava okolia Detského krízového centra DKC Náruč***

Výsledky a prínosy:

- rekonštrukcia oplotenia celého areálu DKC Náruč (vrátane betónových múrikov)
- rekultivácia trávnatých plôch
- výsadba stromov a kríkov v areáli DKC Náruč

- **Kanadské veľvyslanectvo: Podpora voľnočasových aktivít detí umiestnených v DKC Náruč**

Výsledky a prínosy:

- dobudovanie detského ihriska zariadeniami pre menšie deti (3 – 10 rokov)
- výsadba zelene (stromy, kríky, trávnik)
- nákup športových potrieb
- nákup psychologických testov, dotazníkov a literatúry

- **NOS OSF: Poskytovanie pomoci obetiam CAN v DKC Náruč**

Výsledky a prínosy:

- zorganizovanie športovo-relaxačných aktivít pre klientov DKC Náruč
- vydanie informačného letáku o DKC Náruč

- **Nadácia Občan a demokracia: Práva dieťaťa v praxi sociálnych pracovníkov**

Výsledky a prínosy:

- realizovanie prieskumu o vedomostiach sociálnych pracovníkov o právach dieťaťa
- seminár pre 40 sociálnych pracovníkov v nadväznosti na zistenia dotazníka

- **Žilinský komunitný fond: Materiálny pomoc deťom v kríze 2001**

Výsledky a prínosy:

- príspevok ŽKF na ošatenie, obuv a stravu pre deti z DKC Náruč

Letné tábory per deti umiestnené v DKC Náruč

- 23. – 28.2.2001 Reváň (22 účastníkov)
- 1. – 10.7.2001 Rajecká Lesná (13 detí)
- 9. - 14.7.2001 Putovný tábor (14 účastníkov)
- 21. - 28.7.2001 Krpáčovo (15 účastníkov)
- 13. – 20.8.2001 Duchonka (19 detí)

Publikačná činnosť

1. V elektronickej podobe sme zostavili **adresár inštitúcií**, ktoré sú nápomocné týraným ženám a deťom.
2. Vydali sme **informačný leták o DKC Náruč**
3. Preložili sme viacero odborných textov, týkajúcich sa práce s detskými obeťami týrania, zneužívania a zanedbávania, ako aj komerčného sexuálneho vykorisťovania, napr. preklad prvých dvoch častí anglického manuálu „**Psychosociálna rehabilitácia detí vystavených komerčnému sociálnemu vykorisťovaniu**“ dlhoročného streetworkera a psychoterapeuta Colina Coterila.
4. Pre účely Medzinárodného seminára „Ochrana detí pred sexuálnym zneužívaním a sexuálnym využívaním na komerčné účely“, ktorý sa konal 27. – 29.6. 2001 v Žiline, sme preložili viacero pracovných materiálov, napr. **Štokholmskú deklaráciu** (medzinárodný dokument zaväzujúci signatárske krajiny k boju proti sexuálnemu vykorisťovaniu detí na komerčné účely).

Spolupráca s ďalšími inštitúciami

V roku 2001 sme sa zamerali na rozvoj ďalšej spolupráce so všetkými inštitúciami, s ktorými nás spája spoločný cieľ – prevencia domáceho násillia s osobitným dôrazom na týranie, zneužívanie a zanedbávanie detí, resp. poskytovanie pomoci obetiam domáceho násillia. Formou pracovných stretnutí, seminárov a konferencií sme spolupracovali s celým radom štátnych aj mimovládnych slovenských (a aj českých organizácií), na miestnej, regionálnej aj celonárodnej úrovni, z ktorých spomenieme len niekoľko najvýznamnejších:

- Krajský úrad v Žiline
- Okresný úrad v Žiline
- MPSVR
- ETP Slovensko – centrum pre filantropiu a neziskové aktivity
- NPOA
- NOS OSF Slovensko
- NDS
- Záujmové združenie žien Fenestra Košice
- Slovenský výbor pre Unicef Bratislava
- Pro Família
- Národná asociácia sudkýň Slovenska
- Medzinárodné centrum pre štúdium rodiny
- SLONAD Nitra
- SLONAD o.z Bratislava
- SLONAD Banská Bystrica
- Pomoc obetiam násillia Bratislava
- Krízové stredisko Kompas Bratislava
- Brána do života Bratislava
- Návrat Bratislava, Návrat Žilina

Okrem toho sme oslovili popredné slovenské odborníčky na problematiku domáceho násillia (PhDr. Eva Sopková, Monika Grochová, Mgr. Serafína Hermannová, JUDr. Sylvia Stoláriková, JUDr. Daniela Baranová, PhDr. Jana Štúrová, PhDr. Jana Šípošová a pod.)

Čo sa nám v roku 2001 podarilo

- Prostredníctvom grantových programov sa nám podarilo získať prostriedky na zamestnanie odborných pracovníkov v DKC Náruč, čo nám umožnilo rozšíriť ponúkané služby a zvýšiť kvalitu starostlivosti o týrané, zneužívané a zanedbávané deti
- 3 deti sme umiestnili do náhradných rodín
- Opätovne sa nám podarilo zabezpečiť tábory pre deti umiestnené v DKC Náruč
- Podstatne sme rozšírili spoluprácu s dobrovoľníkmi
- Na seminároch a stretnutiach, ktoré sme zorganizovali sa stretávali zástupcovia štátnej správy, samosprávy a MVO. Neformálne diskusie a teda ľudské prepojenie z nášho hľadiska najviac prispeli k prehĺbeniu spolupráce zmienených inštitúcií. Odzrkadlilo sa to napríklad na lepšej komunikácii krízových stredísk s okresnými úradmi.
- Spolupracou s NASS sa pre nás rozšírili možnosti navrhovania legislatívnych zmien potrebných pre efektívne riešenie problémov obetí domáceho násillia.
- Veľmi cenné boli stretnutia s partnerskými organizáciami z ČR, či už štátnymi alebo mimovládnyimi. Umožnili nám vybudovať základy ďalšej spolupráce, ktorú z hľadiska výmeny skúseností a informácií v oblasti domáceho násillia považujeme za kľúčovú.

Čo sa nám nepodarilo a kde vidíme rezervy:

- Umiestňovanie klientov DKC Náruč do rodín sa nám darí v podstatne menšej miere, ako sme si predsavzali a ako by bolo žiadúce. V tomto smere narážame na množstvo prekážok (problémy s umiestňovaním detí starších ako 8-10 rokov, vlečúce sa súdne konania, ktoré spôsobujú, že deti nie sú „právne voľné“, neexistujúca sieť / register náhradných rodičov), ktorých odstránenie si bude vyžadovať systémové zmeny na úrovni štátu;
- Nedarí sa nám nadviazať partnerské vzťahy s niektorými odborními sociálnych vecí pri okresných úradoch, ktoré našu činnosť neraz vnímajú ako zasahovanie do svojich kompetencií. Budeme musieť hľadať nové formy, ako ich presvedčiť, že nemáme záujem narúšať ich kompetencie, ale prispieť k zlepšeniu situácie našich spoločných klientov;
- Nedarí sa nám získať podporu MPSVR SR na realizáciu legislatívnych zmien, ktoré by vytvorili podmienky vhodné pre fungovanie detských krízových centier pre týrané, zneužívané a zanedbávané deti;
- Čiastočne viazne spolupráca s médiami, z ktorých nie všetky považujú za podstatné informácie, ktoré im ponúkame.

Naše plány do budúcnosti

Kým v predchádzajúcich rokoch bolo hlavnou prioritou OZ PDK vybudovanie detského krízového centra, v roku 2002 chceme aktivity OZ PDK zamerať na inštitucionálnu stabilizáciu DKC Náruč a zároveň posilniť vlastné aktivity OZ PDK – t.j. najmä prevenciu, osvetu, aktivity v legislatívnej oblasti, networking a aktivity zamerané na zmenu spoločenského vedomia v prospech obhajoby záujmov obetí domáceho násillia.

ROZPOČET V ROKU 2001

Počiatočný stav k 1.1.2001	Príjmy	Výdavky	Zostatok k 31.12.2001
478 358	3 910 761	3 747 269	641 850

ZDROJE PRÍJMOV ZA ROK 2001

ZDROJE PRÍJMOV	PRÍJMY V Sk
Krajský úrad Žilina – bežné výdavky	1 791 170
NPOA	609 400
Príspevky rodičov/Sirotské	373 634
ETP Slovensko/Tvoja Zem	250 000
Kanadské veľvyslanectvo	165 739
Príspevok na VPP	158 778
NDS (Hodina deťom)	147 200
NOS/OSF	126 000
NDS/SHELL	80 945
Individuálni darcovia	73 840
Iné organizácie	73 105
Whirlpool Slovakia	29 500
Občan a demokracia	9 000
Žilinský komunitný fond	9 000
Úroky	13 450
SPOLU	3 910 761